

Rozwój rynku: Tłuszcze i oleje (CN 15) — 2015–2025

Wstęp

W latach 2015–2025 handel zagraniczny Unii Europejskiej produktami działu CN 15 (tłuszcze i oleje zwierzęce, roślinne oraz mikrobiologiczne, a także preparaty i woski) przeszedł głębokie przemiany. Wartościowa wymiana towarowa gwałtownie urosła, jednak w znacznej mierze był to efekt wzrostu cen, a nie fizycznego wolumenu dostaw. Równolegle nastąpiły radykalne przesunięcia w strukturze partnerów handlowych oraz w spektrum importowanych i eksportowanych towarów. Niniejszy raport opisuje te tendencje, wskazując na główne siły napędowe zmian.

1. Wzrost wartości handlu napędzany dynamiką cen, a nie wolumenu

Wartościowe obroty towarowe UE w dziale 15 wzrosły w analizowanym okresie bardzo wyraźnie, ale za tym wzrostem stały przede wszystkim rosnące ceny surowców tłuszczowych.

Łączna wartość eksportu wzrosła o 72,5%, a importu o 80,5%, przy jedynie umiarkowanym wzroście ilościowym

W 2015 r. unijny eksport CN 15 wyniósł 5,99 mld EUR, a import 9,17 mld EUR. Do 2025 r. eksport osiągnął 10,33 mld EUR, zaś import aż 16,56 mld EUR. Deficyt handlowy pogłębił się z -3,18 mld EUR do -6,22 mld EUR (zmiana o -95,6%).

(Ogólny przegląd handlu)

Wolumen obrotów rósł wielokrotnie wolniej niż ceny

W tym samym czasie ilość wywiezionych towarów zwiększyła się zaledwie o 4,9% (z 4,16 mln t do 4,37 mln t), a przywiezionych o 11,4% (z 11,33 mln t do 12,62 mln t). Średnia cena jednostkowa eksportu podskoczyła o 64,5% (z 1 439 EUR/t do 2 366 EUR/t), a importu o 62,2% (z 809 EUR/t do 1 312 EUR/t). Oznacza to, że za nominalnym boomem handlowym stała głównie inflacja cenowa na rynkach tłuszczów.

Gwałtowny skok cen dotknął praktycznie wszystkie główne segmenty importowe

W imporcie największy wzrost cen odnotowano dla oleju kokosowego i z ziaren palmowych (CN 1513, +98,5% ceny, do 1 929 EUR/t w 2025 r.), oleju z nasion słonecznika (CN 1512, +42,3%, do 1 146 EUR/t) oraz oleju palmowego (CN 1511, +80,7%, do 1 137 EUR/t). Segmenty te pokazują, jak silnie światowe wyżki surowców przeniosły się na koszty importu UE.

(Porównanie segmentów produktowych)

Eksport również stał się wyraźnie droższy – zwłaszcza oliwa i olej rzepakowy

Ceny eksportowe oliwy z oliwek (CN 1509) wzrosły z 4 252 EUR/t do 5 753 EUR/t (+35,3%), a oleju rzepakowego (CN 1514) z 802 EUR/t do 1 197 EUR/t (+49,3%). Marginalnie mniejsze wzrosty objęły margarynę i tłuszcze jadalne (CN 1517), gdzie cena wzrosła z 1 438 EUR/t do 2 370 EUR/t (+64,8%).

2. Geopolityczne przetasowania: Ukraina, Chiny i dywersyfikacja dostaw

Mapa dostawców i odbiorców uległa zasadniczej przebudowie – przede wszystkim z powodu wojny w Ukrainie, ale także w wyniku rosnącej roli Chin i zmian w światowym handlu roślinnymi tłuszczami.

Ukraina stała się największym dostawcą towarów CN 15 do UE, a jej sprzedaż wzrosła pięciokrotnie

W 2015 r. import z Ukrainy wynosił 0,59 mld EUR, by w 2025 r. osiągnąć 3,44 mld EUR (+485%). Tym samym Ukraina przeskoczyła Indonezję i Malezję, stając się dominującym pojedynczym partnerem importowym w tej kategorii. Wzrost ten związany był zarówno ze zwiększeniem podaży olejów słonecznikowego i rzepakowego, jak i z efektami szoków cenowych (wykryto znaczący szok cenowy w imporcie z Ukrainy w 2021 r., gdzie cena wzrosła o 63,8% względem poziomu bazowego).

(Główni partnerzy handlowi, Wydarzenia szokowe)

Chiny zanotowały spektakularny przyrost importu, choć z dużą zmiennością

Wartość importu z Chin wzrosła z 0,07 mld EUR w 2015 r. do 1,06 mld EUR w 2025 r. (+1 401%). Największy skok przypadł na lata 2021–2023, co było spowodowane m.in. zwięks-

szonym przetwórstwem olejów i dostawami tłuszczów modyfikowanych. Zmienność dostaw z Chin była jednak najwyższa wśród głównych partnerów (współczynnik zmienności CV dla ilości w imporcie = 0,77), co wskazuje na niestabilny charakter tego źródła.
(Volatility & zmienność)

Koncentracja dostawców importu wyraźnie spadła

Wskaźnik HHI dla wartości importu obniżył się z 1 330 w 2015 r. do 952 w 2025 r. (–28,4%), co świadczy o rosnącej dywersyfikacji dostaw. W imporcie przybyło istotnych graczy, takich jak Filipiny (+126,7%), Gwatemala (+245,1%) oraz Chiny, podczas gdy znaczenie tradycyjnych potentatów (Indonezja, Malezja) relatywnie zmalało.
(Koncentracja HHI)

Po stronie eksportu dominują Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Norwegia

Eksport do USA wzrósł o 132,9% (z 0,96 mld EUR do 2,24 mld EUR), do Wielkiej Brytanii o 56,1% (z 1,03 mld EUR do 1,61 mld EUR), a do Norwegii o 150,1% (z 0,33 mld EUR do 0,83 mld EUR). Koncentracja eksportu nieznacznie wzrosła (HHI +20,7%), głównie za sprawą silnego popytu z USA i Wielkiej Brytanii na wysokowartościowe tłuszcze, w tym oliwę.

3. Specjalizacja unijna i zmieniająca się struktura towarowa handlu

Wewnątrz UE widoczny jest wyraźny podział na państwa wyspecjalizowane w produkcji i eksporcie tłuszczów oraz te, które są głównie importerami lub centrami logistycznymi.

Najsilniejszą specjalizację wykazują Grecja, Hiszpania i Bułgaria

Według wskaźnika RSCA w 2025 r. najbardziej wyspecjalizowanymi eksporterami są Grecja (0,6428), Hiszpania (0,4645) i Bułgaria (0,4620). Na przeciwległym biegunie znajdują się Malta (–0,9987), Luksemburg (–0,9419) i Irlandia (–0,8180), co oddaje ich marginalny udział w produkcji tłuszczów.
(Specjalizacja)

Liderami importu są Niderlandy, Hiszpania i Włochy, a wśród eksporterów dominują Hiszpania i Włochy

Największymi unijnymi importerami (wartościowo) w 2025 r. są Niderlandy (5,43 mld EUR), Hiszpania (3,11 mld EUR) i Włochy (2,36 mld EUR). Niderlandy pełnią rolę hubu re-

dystrybucyjnego, ich import zwiększył się o 88,9% od 2015 r. Wyjątkowo dynamicznie rósł import Polski – z 0,09 mld EUR do 0,74 mld EUR (+704,2%). W eksporcie prowadzą Hiszpania (3,27 mld EUR, +101,6%) oraz Włochy (2,14 mld EUR, +87,1%).
(Główni reporterzy)

Import UE zdominowany jest przez olej palmowy, słonecznikowy i tłuszcze modyfikowane

Struktura importu w 2025 r. (według wolumenu i wartości) wskazuje na dominację trzech segmentów:

Segment CN	Opis	Wartość 2025 (mld EUR)	Zmiana wartości 2015–2025
1511	Olej palmowy	3,57	–14,2%
1512	Olej słonecznikowy i bawełniany	2,72	+279,7%
1518	Tłuszcze modyfikowane chemicznie	2,68	+624,6%
1513	Olej kokosowy i palmowy ziarna	2,23	+84,0%
1507	Olej sojowy	0,75	+246,3%

Wolumen przywozu oleju palmowego spadł z 6,61 mln t do 3,14 mln t, co przy rosnącej cenie zaowocowało spadkiem wartości. Jednocześnie bardzo mocno zwiększył się przywóz tłuszczów modyfikowanych (głównie na cele przemysłowe i energetyczne) oraz oleju słonecznikowego (w dużej mierze z Ukrainy).

Eksport UE to przede wszystkim oliwa, margaryny i olej słonecznikowy

W eksporcie niepodzielnie króluje oliwa z oliwek (CN 1509), która w 2025 r. osiągnęła wartość 4,48 mld EUR (+95,6%). Kolejne miejsca zajmują:

Segment CN	Opis	Wartość 2025 (mld EUR)	Zmiana 2015–2025
1509	Oliwa z oliwek	4,48	+95,6%
1517	Margaryna i jadalne mieszaniny	0,98	+81,8%
1512	Olej słonecznikowy	0,86	+62,1%
1515	Pozostałe oleje roślinne/ mikrobiologiczne	0,79	+136,7%
1507	Olej sojowy	0,67	–18,1%

Oliwa odpowiada za ponad 40% wartości całego eksportu działu 15, a jej cena eksportowa w 2025 r. sięgnęła 5 753 EUR/t. Hiszpania i Włochy czerpią z tego segmentu największe korzyści.

Zakończenie

W latach 2015–2025 unijny handel tłuszczami i olejami wzrósł nominalnie o ponad 70%, jednak rzeczywisty przyrost wolumenu był skromny – rynek napędzały przede wszystkim rosnące ceny surowców. Z perspektywy geograficznej najbardziej uderzająca jest metamorfoza strony podażowej: Ukraina zastąpiła tradycyjnych azjatyckich dostawców na pozycji lidera, a dywersyfikacja źródeł importu wyraźnie wzrosła. Po stronie eksportu UE pozostaje światowym potentatem w segmencie oliwy z oliwek, a także umacnia swoją pozycję w margarynach i oleju rzepakowym. Obserwowane szoki cenowe (m.in. w handlu z Ukrainą, Chinami i Egiptem) podkreślają wrażliwość rynku na napięcia geopolityczne i klimatyczne. Dalszy rozwój będzie zależał zarówno od stabilności dostaw z regionu Morza Czarnego, jak i od ewolucji popytu na tłuszcze wykorzystywane w żywności, paszach i biopaliwach.

Wygenerowano 2026-07-24 na podstawie danych z tradedashboard.eu

Raport wygenerowany maszynowo: przyspiesza analizę człowieka, choć czasami może ją wprowadzić w błąd. Nigdy nie może jej w pełni zastąpić.

Jeśli potrzebujesz porady dotyczącej europejskiej polityki handlowej lub reprezentacji Twoich interesów w Brukseli, nie wahaj się skontaktować ze mną pod adresem support@tradedashboard.eu. Znajdziesz moje CV pod tym adresem.